МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

№ 1/9-436 від 30 серпня 2021 року

Керівникам департаментів (управлінь)
освіти і науки обласних, Київської
міської державних адміністрацій
Керівникам закладів загальної
середньої освіти, в яких здобувають
освіту діти з особливими освітніми
потребами

Щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами закладах загальної середньої освіти у 2021/2022 навчальному році

Шановні колеги!

Міністерство освіти і науки України надсилає методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти у 2021/2022 навчальному році для практичного використання в роботі.

Просимо довести зазначену інформацію до відома працівників районних (міських) управлінь (відділів) освіти, педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, що забезпечують здобуття освіти дітьми з особливими освітніми потребами.

Додаток: на 11 арк. в 1 прим.

З повагою
Заступник Міністра Віра Рогова

Методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти у 2021/2022 навчальному році

У 2021/2022 навчальному році освітній процес у закладах загальної середньої освіти, в яких здобувають освіту діти з особливими освітніми потребами (в т. ч. спеціальних), організовується відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», інших актів законодавства та освітньої програми (освітніх програм) закладу освіти з урахуванням епідемічної ситуації в регіоні та дотриманням обмежувальних протиепідемічних заходів визначених постановою Кабінету Міністрів України від 09.12.2020 р. № 1236 (із змінами) «Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2», постановою Головного державного санітарного лікаря України від 23.04.2021 р. № 4.
В рамках реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 366-р пріоритетними завданнями залишаються створення рівних можливостей та вільного доступу до освіти, задоволення особливих освітніх потреб всіх учасників освітнього процесу, створення інклюзивного освітнього середовища.

Наголошуємо, що необхідними умовами формування інклюзивного середовища у закладах загальної середньої освіти є: подолання соціальних та психологічних бар'єрів, впровадження педагогіки партнерства, створення універсального дизайну та розумних пристосувань у закладах освіти, що передбачає не лише дотримання вимог архітектурної доступності будівель та приміщень закладів освіти, але й стосується навчальних матеріалів, методів викладання та оцінювання досягнень учнів, створення безбар'єрного фізичного простору.

Основними елементами забезпечення архітектурної доступності та умов для організації інклюзивного навчання в закладі освіти є: доступність прилеглої території до будівлі закладу освіти (шляхи руху, зона паркування транспорту); безбар'єрний вхід (входи, виходи, сходи, пандуси); безперешкодний рух в приміщеннях (коридори, ліфти, підйомники, позначення, піктограми) доступність до дверних і відкритих прорізів; пристосування приміщень (шляхів руху, загальних і санітарних приміщень, рекреаційних зон).

Щодо змісту освітньої діяльності

Зміст освітньої діяльності у закладах загальної середньої освіти визначається Концепцією реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, що схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р (https://cutt.ly/OyA9z5p), Державним стандартом початкової освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 № 688); Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392.

Основним документом, що забезпечує досягнення учнями визначених відповідним державними стандартами результатів навчання є освітня програма закладу загальної середньої освіти.

У спеціальних закладах освіти (спеціальних школах, навчально-реабілітаційних центрах (далі - НРЦ) з 1 вересня 2018 року запроваджено поетапне введення в дію нових освітніх програм, розроблених відповідно до Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87.

У 2021/2022 навчальному році учні спеціальних закладів освіти відповідно до особливостей навчально-пізнавальної діяльності навчаються за типовими освітніми програмами:

- учні 1-х класів з порушеннями інтелектуального розвитку навчаються за типовими освітніми програмами, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 № 815 «Про затвердження Типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 1 класів з інтелектуальними порушеннями» (далі - наказ МОН);
- учні 2-х класів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку – за типовими освітніми програмами, затвердженими наказом МОН від 02.07.2019 № 917 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 2 класу з порушеннями інтелектуального розвитку»;
- учні 3-х класів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку – за типовими освітніми програмами, затвердженими наказом МОН від 01.04.2020 № 467 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 3 класу з порушеннями інтелектуального розвитку»;
- учні 4-х класів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку – за типовими освітніми програмами, затвердженими наказом МОН від 29.01.2021 № 121 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 4 класу з порушеннями інтелектуального розвитку».

Учні 1, 2, 3, 4-х класів (крім учнів з порушеннями інтелектуального розвитку) навчаються за типовими освітніми програмами, затвердженими наказом МОН від 26.07.2018 № 814 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами» (зі змінами, наказ МОН від 16.08.2019 № 917).

Учні 5-10-х класів спеціальних закладів освіти всіх видів навчаються за типовими освітніми програмами, затвердженими наказом МОН від 12.06.2018 № 627 «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти П ступеня для дітей з особливими освітніми потребами» (зі змінами, накази МОН від 26.07.2018 № 815, від 10.06.2019 № 808).

Учні 11-х та 12-х класів, які мають порушення зору (сліпі, зі зниженим зором), слуху (глухі, зі зниженим слухом), опорно-рухового апарату та тяжкі порушення мовлення навчаються за типовою освітньою програмою, затвердженою наказом МОН від 22.07.2020 № 944.

Зазначена типова освітня програма ґрунтується на засадах особистісно зорієнтованого, компетентнісного і діяльнісного підходів, що реалізовані в освітніх галузях і відображені в результативних складових змісту повної загальної середньої освіти.

Типовою освітньою програмою визначені базові предмети, вибірково-обов'язкові предмети, профільні предмети, які вивчаються на профільному рівні, з переліком орієнтовної кількості тижневих годин, спеціальні курси, які разом із профільними предметами відображають

специфіку конкретного профілю навчання і визначають його сутність. Профіль навчання формується спеціальним закладом освіти з урахуванням можливостей забезпечити якісну його реалізацію.

Підходи щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з порушеннями зору (сліпі, зі зниженим зором), слуху (глухі, зі зниженим слухом), опорно-рухового апарату, тяжкими порушеннями мовлення в умовах особистісно орієнтованого і компетентнісного навчання визначені у Методичних рекомендаціях щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 № 813.
Освітній процес у 2021/2022 навчальному році у закладах освіти має розпочатися з визначення кожним педагогічним працівником прогалин у знаннях учнів з урахуванням вивченого навчального матеріалу. З огляду на виявлені труднощі, вчитель обирає доцільні форми і методи роботи з метою активізації, коригування та закріплення набутих знань, умінь і навичок. Відповідно скоригована корекційно-розвиткова робота забезпечить підвищення корекційної спрямованості освітнього процесу.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку у спеціальних закладах загальної середньої освіти та спеціальних класах шкіл здійснюється за Критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з порушеннями інтелектуального розвитку /навчально-методичний посібник/ (далі - Критерії) авт. О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Гладченко, С.В. Трикоз, І.В. Бобренко та ін. - К., ІСП НАПН України, 2020, та Критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів 5-10 класів з порушеннями інтелектуального розвитку /навчально-методичний посібник/авт.: О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Гладченко, С.В. Трикоз, І.В. Бобренко, Н.А. Ярмола та ін.: за ред.: О.В. Чеботарьової. - К., ІСП НАПН України, 2019, схваленими до використання у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами науково-методичною комісією з спеціальної педагогіки Науково-методичної ради МОН.

Критерії оцінювання розміщено для використання в роботі на сайтах МОН та ІМЗО:

- https://mon.gov.ua/ua/osvita/inklyuzivne-navchannya/dlya-fahivciv/metodiki-inkluzia
- https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita/navchalno-metodychne-Zabezpechennya/

Звертаємо увагу, що інформація про формувальне та підсумкове оцінювання результатів навчання учня є конфіденційною. Вона обговорюється лише під час індивідуальних зустрічей учителя з учнем/ученицею та його/її батьками, які беруть участь у розробленні індивідуальної траєкторії розвитку учня.

Переліки навчальної літератури та навчальних програм рекомендованих МОН для використання в освітньому процесі закладів освіти у 2021/2022 навчальному році наведено у листі МОН від 09.08.2021 № 1/9-404 та розміщено на веб-сайті ІМЗО за посиланням.
Просимо взяти до уваги, що перелік навчальної літератури постійно оновлюється з урахуванням видання нових підручників, навчальних посібників.

Забезпечення закладів освіти сучасною навчально-методичною літературою є основою для створення освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами в контексті сучасних педагогічних інновацій, розвитку творчої особистості як учителя, так і учня, створення умов для повноцінного інтелектуального, духовного, фізичного розвитку всіх учасників освітнього процесу шляхом подолання усталених стереотипів та застарілих підходів. В цьому контексті важливими є науково-методичні та навчальні розробки Інституту спеціальної педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України, які стануть у нагоді педагогічним працівникам, психологам спеціальних та інклюзивних закладів освіти. Зокрема:

- «Навчання дітей з порушеннями когнітивного розвитку в умовах компетентнісного підходу»: навчально-методичний посібник / Л.І. Прохоренко, О.О. Бабяк, Н.І. Баташева, А.Л. Душка, Н. І. Недозим, О.М. Омельченко, О.В.Орлов // за ред. В.В. Засенко, Л.І. Прохоренко. - Київ: Наша друкарня, 2020. - 352 с.
- «Учні початкових класів із тяжкими порушеннями мовлення: навчання та розвиток»: навч.-метод. посіб. для пед. працівників, які працюють з учнями з особл. осв. потр. / Юлія Рібцун. - Львів : Світ, 2020. - 268 с.

- «Учні початкових класів із особливими потребами: навчання та супровід»: навчально-методичний посібник / Л.І. Прохоренко, О.О. Бабяк, В.В. Засенко, Н.А. Ярмола // - Харків: Вид-во «Ранок», 2020. - 160с.
- «Учні початкових класів із порушеннями зору: навчання та розвиток»: навчально-методичний посібник / Т.М. Костенко// - Харків: Вид-во «Ранок», 2020. - 127с.
- «Учні початкових класів із порушеннями слуху: навчання та розвиток»: навчально-методичний посібник / С.В. Кульбіда, С.В. Литовченко, В.В. Жук, В.В. Литвинова// - Харків: Вид-во «Ранок», 2020. - 144с.
- «Учні початкових класів із порушеннями інтелектуального розвитку»: навчання та розвиток: навчально-методичний посібник / О.В. Чеботарьова, І.В. Гладченко// - Харків: Вид-во «Ранок», 2020. - 130с.
- «Учні початкових класів із розладами аутистичного спектра: навчання та розвиток»: навчально-методичний посібник / Інна Недозим// - Харків: Вид-во «Ранок», 2020. - 130с.
- Електронні ресурси та редаговані рукописи завершених праць наукових працівників ІСПП ім. М. Ярмаченка НАПН України постійно розміщуються в електронній бібліотеці НАПН України http://lib.iitta.gov.ua/

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2016 р. № 753 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2003 р. № 585» (далі - Постанова Хо 585) із завершенням 2020/2021 навчального року припиняє функціонування початкова школа для дітей із затримкою психічного розвитку. Учні 5 класу продовжать навчання в 2021/2022 н. р. у закладах загальної середньої освіти за місцем проживання.

У 2021/2022 навчальному році з числа дітей із затримкою психічного розвитку мають право продовжити навчання у спеціальних школах учні 9-х класів.

Схема поетапного скорочення структури спеціальних шкіл ІІ ступеня для дітей із затримкою психічного розвитку визначена у наказі МОН від 26.07.2018 № 815.

Щодо формування мережі спеціальних закладів освіти
Сучасна державна політика у сфері освіти полягає в забезпеченні кожному українцю повноцінного доступу до якісної освіти без дискримінації за будь-якими ознаками на підставі рівних можливостей.

У статті 24 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю зазначається, що держава має забезпечувати навчання з допомогою найбільш підхожих для особи з інвалідністю мов, методів і способів спілкування і в обстановці, яка максимально сприяє засвоєнню знань і соціальному розвиткові.

Відповідно до статті 19 Закону України «Про освіту» органи державної влади та органи місцевого самоврядування зобов'язані створювати умови для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами у здобутті освіти на всіх рівнях з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.
Наголошуємо на дотриманні виважених підходів та врахуванні інтересів кожної дитини з особливими освітніми потребами під час прийняття рішень щодо реорганізації/ліквідації спеціальних закладів освіти, необхідності вивчення потреб кожної дитини з особливими освітніми потребами, наявності соціальних, медичних та реабілітаційних послуг для таких дітей на рівні громади, використання кадрових, фінансових та матеріальних ресурсів спеціальних закладів освіти.

Міністерство особливу увагу приділяє забезпеченню права кожної дитини з особливими освітніми потребами на освіту, під час вивчення документів про зміну типу спеціального закладу відповідно до Закону України № 1385-IX «Про внесення змін до Закону України «Про повну загальну середню освіту» щодо розширення можливостей для трансформації освітньої мережі та захисту прав учасників освітнього процесу», що набув чинності 01.05.2021 року.

Погодження відповідних проектів рішень засновників відбувається після наявної інформації про зарахування кожної дитини з особливими освітніми потребами до іншого закладу освіти; доступності закладу освіти для дітей з особливими освітніми потребами; створених умов для

навчання та реабілітації (наявність корекційних педагогів, соціальних та медичних послуг, підвезення тощо), а також працевлаштування працівників закладу загальної середньої освіти.

Алгоритм погодження Міністерством відповідних рішень засновників наведено у листі МОН від 11.05.2021 № 1/9-245.

Інформуємо, що у зв'язку з прийняттям постанови Кабінету Міністрів України від 04 серпня 2021 р. № 843 «Деякі питання соціального захисту дітей, влаштованих на цілодобове перебування до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування» (далі - Постанова) втратив чинність Порядок зарахування дітей на цілодобове перебування до закладів, які здійснюють інституційний догляд і виховання дітей, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 586, який передбачав надання дозволу органу опіки і піклування на зарахування дітей на цілодобове перебування до закладів освіти, у структурі яких є пансіон.

Пунктом 2 зазначеної Постанови визначено, що заклади забезпечують влаштування/зарахування до них дитини на цілодобове перебування з дотриманням норм законодавства, установчих документів із визначенням підстав для влаштування/зарахування дитини на цілодобове перебування, періоду цілодобового перебування дитини в такому закладі, графіка (її повернення до сім'ї (у разі її наявності), відвідування дитини в закладі батьками або іншими законними представниками.

Щодо діяльності інклюзивно-ресурсних центрів

Постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2021 № 765 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами» внесено зміни до Положення про інклюзивно-ресурсний центр, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 545, та інших нормативно-правових актів, а саме:

- усунуто норму щодо нижньої межі віку дитини для проведення комплексної оцінки потреб, натепер до інклюзивно-ресурсних центрів батьки можуть звертатися від народження дитини, а не з 2 років як було раніше;

визначено основні завдання інклюзивно-ресурсних центрів (далі - ІРЦУ):

- проведення комплексної оцінки, у тому числі повторної, та здійснення системного кваліфікованого супроводу осіб у разі встановлення у них особливих освітніх потреб;
- надання рекомендацій закладам освіти щодо розроблення індивідуальної програми розвитку особи;
- забезпечення участі педагогічних працівників ІРЦ в діяльності команди психолого-педагогічного супроводу особи з ООП;
- надання психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових та інших послуг дітям з ООП (дітям раннього та дошкільного віку, які не відвідують заклади дошкільної освіти, дітям, які здобувають освіту у формі педагогічного патронажу);
- визначення потреби в асистенті учня та/або супроводі дитини з ООП в інклюзивному класі (групі) тощо;
- оновлено підходи до визначення особливих освітніх потреб та затверджено категорії (типи) особливих освітніх потреб (труднощів).

За результатами проведеної фахівцями ІРЦ комплексної оцінки визначаються:

- наявність чи відсутність у дитини особливих освітніх потреб та у разі їх наявності вказується категорія(ї) (тип(и)) особливих освітніх потреб (труднощів);
- напрями, рівень та обсяг підтримки особи з ООП в освітньому процесі, у тому числі обсяг психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, які надаються особам з ООП в закладах освіти;
- надаються рекомендації щодо складання, виконання, коригування індивідуальної програми розвитку в частині надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, змісту,

форм та методів навчання відповідно до потенційних можливостей дитини, створення належних умов для навчання залежно від порушення розвитку дітей з ООП (доступність приміщень, особливості облаштування робочого місця, використання технічних засобів);

- визначається термін повторної психолого-педагогічної оцінки розвитку особи тощо.

В контексті зазначеного неприпустимим є формулювання у висновку ІРЦ: «рекомендовано навчання за програмою спеціального закладу освіти для дітей з відповідним порушенням розвитку». Програми для спеціальних закладів освіти можуть бути лише ресурсом для адаптації та /або модифікації освітньої програми до потреб дітей з ООП. Всі діти інклюзивних класів, в т.ч. діти з ООП, навчаються за освітньою програмою закладу освіти, при цьому для дітей з ООП передбачено доповнення освітньої програми корекційно-розвитковим складником.

Корекційно-розвитковий складник передбачає проведення індивідуальних та групових корекційно-розвиткових занять, спрямованих на корекцію порушень шляхом розвитку особистості, її пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери і мовлення та корекційну роботу під час вивчення всіх навчальних предметів, що полягає у застосуванні адаптацій навчального матеріалу, використанні спеціальних методів та способів роботи відповідно до потреб і можливостей дитини.

Висновок ІРЦ повинен містити конкретні рекомендації щодо застосування адаптацій та/або модифікацій в освітньому процесі дітей з ООП та допомагати педагогічними працівниками якісно та ефективно скласти ПІР.

Проведення якісної комплексної оцінки розвитку дитини проводиться з обов'язковим спостереженням та додатковим збором інформації про особливості навчання особи в закладі освіти;

консультацій з педагогічними працівниками закладу освіти щодо розроблення її індивідуальної освітньої траєкторії, індивідуальної програми розвитку, необхідності модифікації/адаптації освітньої програми (навчальних предметів), особливостей організації освітнього середовища, рекомендацій з надання психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових послуг тощо.

Для якісного виконання покладених на фахівців інклюзивно-ресурсних центрів завдань вони мають виїжджати на місце навчання особи з особливими освітніми потребами, а керівники закладів освіти сприяти фахівцям ІРЦ якісному виконанню покладених на них завдань.

Щодо організації інклюзивного навчання в закладах освіти

За результатами проведеного інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році Державною службою якості освіти України було виявлено ряд системних порушень в організації інклюзивного навчання.

Зокрема, безпідставна відмова керівника закладу освіти в організації інклюзивного навчання та організація такого навчання з недотриманням норм законодавства. Відмова в організації інклюзивного навчання пояснювалася неготовністю педагогів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами (далі - ООП) (психологічний бар'єр, відсутність знань та досвіду роботи з цією категорією дітей), непристосованістю закладів освіти до перебування в них дітей з ООП.

Також виявлено численні порушення вимог організації інклюзивного навчання: перевищення допустимої кількості дітей з ООП під час формування учнівського контингенту інклюзивного класу; нерозуміння різниці між інклюзивним навчанням та організацією навчання за індивідуальною формою, що в свою чергу призводило до фінансових порушень; порушення, які безпосередньо впливають на якість інклюзивного навчання (відсутність індивідуальної програми розвитку або формальний підхід до її розроблення, що не забезпечує індивідуалізацію освітнього процесу); порушення у наданні корекційно-розвиткових послуг (безпідставне зменшення кількості корекційних годин, перевищення норм тривалості таких занять, ненадання корекційно- розвиткових послуг через відсутність кваліфікованих корекційних педагогів/вчителів-дефектологів); порушення, що стосуються адаптації та /або модифікації змісту навчальних програм.

Описані порушення спричинені відсутністю досвіду роботи педагогів з дітьми з ООП та комунікації з фахівцями ІРЦ, спеціальними та іншими закладами освіти, які мають досвід в організації такого навчання.

Враховуючи зазначене, звертаємо увагу керівників закладів на дотримання вимог чинного законодавства у галузі освіти під час організації інклюзивного навчання.

У разі звернення батьків інклюзивні класи утворюються в обов'язковому порядку (стаття 20 Закону України «Про освіту. З метою надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дітям з ООП керівник закладу може вводити вчителів-дефектологів до штату закладу загальної середньої освіти або залучати відповідних фахівців на підставі цивільно-правових договорів, зокрема, працівників ІРЦ, спеціальних шкіл, навчально-реабілітаційних центрів, логопедичних пунктів та інших фізичних осіб, які мають право здійснювати освітню діяльність у сфері освіти.
Клас, до якого зараховано дитину з ООП, яка здобуває освіту за індивідуальною формою не є інклюзивним. Відповідно уведення ставки асистента вчителя та доплати за роботу з дітьми з ООП в таких класах є порушенням чинного законодавства.

Просимо звернути особливу увагу на якість складання індивідуальної програми розвитку дитини, мета якої - забезпечення індивідуалізації освітнього процесу конкретної дитини шляхом адаптації та/або модифікації навчального матеріалу, створення відповідного освітнього середовища, методів навчання тощо.

В організації інклюзивного навчання важливою є співпраця всіх учасників освітнього процесу, а також чіткий розподіл ролей і обов'язків, зокрема між вчителем та асистентом вчителя. Провідну роль в організації освітнього процесу під час уроку відіграє вчитель, асистент учителя перебуває в партнерстві з усіма педагогічними працівниками та забезпечує єдність вимог до виконання освітньої програми та забезпечення реалізації індивідуальної програми розвитку учня з особливими освітніми потребами. Його робота може будуватися на принципі спільного викладання, при якому формується розподіл обов'язків між педагогами, що працюють в класі, зі спільним плануванням та організацією роботи, яка не виключає з процесу ні вчителя, ні асистента вчителя, надаючи можливість використовувати сильні сторони один одного.

Асистент вчителя є учасником шкільної команди психолого-педагогічного супроводу та виконує функції відповідно до Примірного положення про команду супроводу, зокрема бере участь в розробці індивідуальної програми розвитку.

Детальніше із завданнями та функціями асистента вчителя можна ознайомитись у листі МОН від 31.08.2020 № 1/9-495.

Проведення корекційно-розвиткових занять

Корекційно-розвиткова робота у 2021/2022 навчальному році має розпочатися з аналізу динаміки розвитку дитини, вивчення сильних сторін та позитивних змін, що є основою розроблення плану корекційно-розвиткової роботи як складової індивідуальної програми розвитку учня з особливими освітніми потребами.

У разі встановлення рішенням Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій «червоного» рівня епідемічної небезпеки надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дітям з особливими освітніми потребами може здійснюватися шляхом використання дистанційних технологій. Проведення таких занять здійснюється за наказом керівника закладу та погодженням одним з батьків.

Постановою Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2020 року № 1289, затверджено Порядок забезпечення допоміжними засобами для навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах освіти, яким передбачається можливість надання в тимчасове користування її батькам (іншим законним представникам) або такій особі особисто (у разі її повноліття) допоміжних засобів для навчання особи з особливими освітніми потребами, що зазначені в індивідуальній програмі розвитку особи та призначені для індивідуального користування.

Під час проведення таких занять слід враховувати індивідуальні потреби та потенційні можливості дитини з особливими освітніми потребами.

Графік проведення корекційно-розвиткових занять із використанням технологій дистанційного навчання затверджується керівником закладу освіти.

Оплата за проведені дистанційно на умовах цивільно-правових договорів корекційно-розвиткові заняття здійснюється у разі наявності підписаного акту виконаних робіт. Факт надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг шляхом використання дистанційних технологій в умовах карантину можуть підтвердити батьки дитини з особливими освітніми потребами.

Підвищення кваліфікації

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників здійснюється відповідно до Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800.

Наказом Міністерства освіти 1 науки України від 11.06.2021 № 656 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти з інклюзивним навчанням та фахівців інклюзивно-ресурсних центрів» затверджено Типову програму для підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти з інклюзивним навчанням та фахівців ІРЦ та список кваліфікованих тренерів, які підготовлені практично у кожній області.

Заклади післядипломної педагогічної освіти можуть використовувати у своїй роботі з підвищення кваліфікації зазначену Типову програму та залучати підготовлених тренерів.

Підвищення професійної компетентності педагогічних працівників інклюзивно-ресурсних центрів та закладів освіти щодо навчання дітей з особливими освітніми потребами шляхом організації забезпечують обласні Центри підтримки інклюзивної освіти. Основними завданнями яких є проведення тренінгів, семінарів, вебінарів; надання консультативно-методичної допомоги з питань навчання дітей з особливими освітніми потребами керівникам та педагогічним працівникам закладів освіти, інклюзивно-ресурсних центрів, установ (закладів) соціального захисту населення, закладів охорони здоров'я, батькам (іншим законним представникам) дитини, посадовим особам обласних (Київської та Севастопольської міських) держадміністрацій, представникам органів місцевого самоврядування та громадським об'єднанням.